

ISSN 2644-562X | ISSN 2644-6618

INBIZNIS

1
2022

ČASOPIS NIELEN PRE PODNIKATEĽOV

TÉMA ČÍSLA:

ROZVOJ PODNIKAVOSTI

ČASOPIS VYDÁVA
SLOVAK BUSINESS AGENCY

SBA
SLOVAK | BUSINESS | AGENCY

NPC

NÁRODNÉ PODNIKATEĽSKÉ CENTRUM

Slovak Business Agency vám cez svoje národné projekty poskytuje množstvo zaujímavých služieb pre začatie alebo rozvoj podnikania.

Viac sa dozviete na:

www.npc.sk

**Rozvoj mäkkých
zručností je ako
chodenie do fitka**
str. 4

**Montessori cestou
kráčajú aj v Prešove**
str. 10

**Podnikateľské zručnosti –
nevyhnutnosť 21. storočia**
str. 16

**Uč sa a vzdelávaj
ďalších**
str. 22

**Vychovať z detí
správnych dospelých**
str. 28

**Budúcnosť patrí
všestranne vzdelaným**
str. 32

**Na budúcnosti musíme
pracovať už teraz**
str. 36

**Pripravení
na život**
str. 38

EDITORIÁL

Krok k zmene

Odpadky všade navôkol, nefunkčná komunikácia s mestom, chýbajúci školský bufet. To sú príklady rozličných situácií, ktoré nám často zvyknú prekážať. Je na nás, či sa rozhodneme nečinne prizerať, alebo si vyhrnieme rukávy a podnikneme aktívne kroky k zlepšeniu. Také, ktoré prinesú okoliu kultúrnu, spoločenskú či komerčnú hodnotu. Hoci to na prvý pohľad tak nemusí vyzeráť, aj o tom je podnikavosť. To, že niekto neprijme status quo a spraví krok k zmene, dáva tušiť o jeho iniciatívosti či ďalších podnikateľských zručnostiach.

Práve o kompetenciách v oblasti podnikania, ktorých význam rastie v 21. storočí, je aktuálne číslo magazínu InBiznis. Dočítate sa v ňom o podnikavosti, ktorej podstatou je tvorivosť, kritické myslenie, komplexné riešenie problémov, vytrvalosť, schopnosť spolupracovať v tímoch či zvládnuť otrasy neistoty, ktoré so sebou prináša neznáma budúcnosť. Dominujú v ňom projekty, ktoré rozvíjajú podnikavosť. A tá sa dá rozvíjať od útleho veku už v materských školách, na základných, stredných aj vysokých školách, ale aj po skončení štúdia.

Projekty a iniciatívy, ktoré sa venujú rozvoju podnikavosti ako integrálnej súčasti vzdelávania mladých ľudí, ale aj ľudí už aktívne pôsobiach na trhu práce, sú rôzne. Jedno ich však spája. Je to nastavenie mysle, keď sa na veci pozerám cez okuliare príležitostí a viem, že mám nástroje zmeniť daný stav. Alebo sa o to aspoň pokúsiť. „Kdekoľvek sa potom vo svojom živote ocitnem, už som nastavená tak, že keď niečo nefunguje, mám nástroje a skúsenosti na to, aby som to zlepšila,“ hovorí Zuzana Mikloš Fabrici, ktorú na stránkach časopisu InBiznis spoznáte cez príbeh novovznikajúceho Lýcea C. S. Lewisa, školy, ktorej kľúčovým pilierom je rozvoj podnikavosti.

Prajeme príjemné a inšpiratívne čítanie, ktoré možno aj vám pomôže v sebe objaviť podnikavého ducha. Nezáleží na tom, či chcete firmu založiť alebo pomáhať napredovať niektorým z existujúcich značiek.

Barbora Michnová
manažérka podpory podnikateľskej praxe

INBIZNIS | **3-4**
ČASOPIS NIELEN PRE PODNIKATEĽOV 2021

VYDÁVA:

Slovak Business Agency
Karadžičova 2
811 09 Bratislava 2
Slovenská republika
Tel.: +421 2 203 63 100
E-mail: marketing@sbagency.sk

REDAKCIA:

Šéfredaktorka: Petra Palenčárová
Editor: Rastislav Hríbik
Redaktori: Prokop Slováček, Viktória Kiripolská, Martina Gyenes
Grafický dizajn: Peter Drengubiak, Kristína Kiseláková

Vychádza štyrikrát ročne.

Fotografie: pokiaľ nie je uvedené inak, archív redakcie.

Fotografia na titulke: Montessori cesta o.z.

ISSN 2644-562x | ISSN 2644-6618

ROZVOJ MÄKKÝCH ZRUČNOSTÍ JE AKO CHODENIE DO FITKA

DANIEL RUŠAR je tréner a kouč sociálnych a komunikačných zručností. Tvrdí, že ich musíme dennodenne rozvíjať, lebo mať iba vedomosť – hard skills – už dávno nestačí. S vedomosťou treba pracovať, vnímať, že ju máme, a využiť ju vo svoj prospech. To sa deje prostredníctvom mäkkých zručností – soft skills.

Povolanie tréner a kouč sociálnych a komunikačných zručností je pre bežného človeka možno trochu neuchopiteľné. Priblížte, o čo vlastne ide?

- V mojom ponímaní je to sprievodca rozvoja toho druhého. Nie som mentor, niekto, kto vie viac ako druhý človek. Ja pri svojej práci verím, že kto má problém, má aj riešenie. Verím sile otázok, kladiem klientovi také, aby prostredníctvom nich nachádzal odpovede, aké

potrebuje. Aby mu pomohli riešiť problémy, ktoré pociťuje. Poradím, ak treba, ale nementorujem. Za základné sociálne zručnosti, ktoré pomáham rozvíjať, považujem schopnosť komunikovať s druhým človekom, prejavíť oňho záujem. Vedieť, ako ho počúvať, klásť otázky, dohovárať sa, presviedčať, reagovať v stresových situáciách, byť kreatívny či asertívny. V práci, doma, pri dennodennej vzájomnej interakcii človeka s človekom.

„Sme ako rozfúkavači ohňa, ktorí vám dávajú nádej, že sa to dá, že sa to môže zlepšiť, prípadne naučiť.“

Máte pocit, že prestávame komunikovať? Že nám online doba uberá z tejto schopnosti?

- Isté je, že nové online technológie nás nútia ustavične sa prispôbovať novým a novým veciam. Nestačí pohybovať sa iba vo vyjazdených koľajach. Všade okolo nás sú nové tlaky. Tie nás dostávajú do stresových situácií a v nich sa často môže strácať schopnosť optimálne komunikovať. Rešpektujúco voči druhému, ale aj voči sebe. Nemám pocit, že za to môže tzv. online doba. Pretože optimálne komunikovať predsa môžeme aj online. Ide skôr o to, že schopnosť komunikovať je zručnosť, ktorú sa síce postupne naučíme, ale potrebujeme ju každodenne trénovať. Aby sme obstáli v stále nových a nových situáciách, ktoré prináša deň a vzájomná interakcia s ľuďmi.

Takže skôr nemáme záujem vzdelávať sa v tomto smere? Netrénujeme svoje sociálne zručnosti?

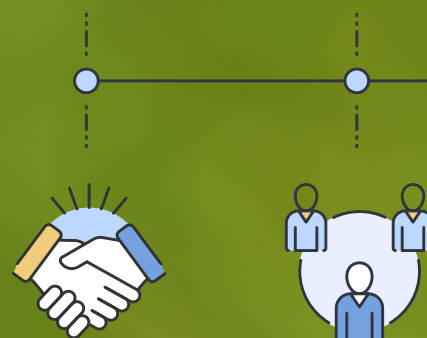
- Keď si uvedomíme, že svoje sociálne zručnosti by sme mali neprestajne trénovať a zlepšovať, môžeme nadobudnúť pocit, že nám to berie energiu a zároveň popiera všetko, čo sme sa doteraz naučili. No je to naozaj tak, že každý deň sme v podstate opäť na začiatku, v nových situáciách. Musíme svoje reakcie prispôbovať, hľadať nové riešenia.

V čom presne spočívajú vaše aktivity?

- Ja najviac verím zážitkovému učeniu, vlastnej skúsenosti účastníka, pretože aby si človek niečo nové osvojil, potrebuje to zažiť. Takže prostredníctvom rôznych aktivít podporujeme

u klientov rozvoj ich sociálnych zručností. Ako kouč mám s klientom zvyčajne niekoľko stretnutí po sebe, riešime, čo treba. Čo sa workshopov týka, optimálne sú napríklad dvojdnové a môžu sa po nejakom čase pravidelne opakovať. Alebo, ak ide o dlhodobú spoluprácu, tak na pravidelnej báze, napríklad raz za dva mesiace, pripravím workshop na určitú tému.

Často o sebe hovoríte, že silno podporujete introvertov.

Prečo? Vy sám sa považujete za introverta, ktorý prekonal sám seba?

- Pred rokmi som čítal úžasný článok o človeku, ktorý opisoval pocity introverta núteného vystupovať ako extrovert. Ako mu to berie energiu, keď musí dennodenne opustiť svoju komfortnú zónu. Vtedy som si uvedomil, že to je aj môj prípad. Podľa skúseností z workshopov je extrovertov vždy viac, približne dve tretiny, a vlastne všetko sa im prispôsobuje. Oni nemajú problém vyjadriť sa, povedať svoj názor, vedia, ako ho povedať, neboja sa prehovoriť, komunikovať. No u introvertov je to iné, zložitejšie. Preto podporujem túto skupinu, do ktorej patrí aj ja. Hovorím im, že je možné vystúpiť z roly introverta a správať sa ako extrovert, pri komunikácii, riešení konfliktov, na poradách v práci, doma. Zároveň sa však venujeme tomu, ako cielene pracovať so silnými stránkami introverta, a najmä, ako si dobíjať energiu. Nie je však nutné, aby sa introverti menili, prispôbovali väčšine, ale aby vedeli zareagovať. Veď sila človeka je v jeho autenticite, nech je akákoľvek.

ZRUČNOSTI PRE 21. STOROČIE

O mäkkých zručnostiach, tzv. soft skills, o potrebe ustavične ich rozvíjať sa hovorí čoraz viac. Prečo?

- Lebo mať iba vedomosť, teda hard skills, už nestačí.

S vedomosťou potrebujeme pracovať, vnímať, že ju máme, využiť ju vo svoj prospech. A to sa deje práve prostredníctvom mäkkých zručností. V minulosti sme sa učili komunikovať skôr jednosmerne. Od rodiča k dieťaťu, od učiteľa k žiakovi, od nadriadeného k podriadenému. No vývojom spoločnosti, vývojom jednotlivca vznikla silná potreba komunikovať obojsmerne. A na to potrebujeme mäkké zručnosti.

Ktoré mäkké zručnosti považujete za najdôležitejšie?

- Schopnosť komunikovať, vysvetľovať, zvládať konfliktné a stresové situácie, pýtať sa, načúvať, používať kreatívne, tvorivé riešenia, vnímať druhú stranu, rešpektovať ju. Rozvoj mäkkých zručností je ako chodenie do fitka. Nemôžete tam chodiť len chvíľu, aby ste dosiahli vytúžený výsledok. Vyžaduje si to neprestajné opakovanie a tréning a takisto aj oddych.

Máte reálne skúsenosti z praxe, z pôsobenia vo firmách. S čím v rámci mäkkých zručností majú ľudia problém?

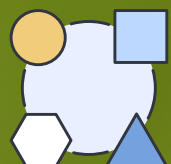
- Je to naozaj rôzne. Účastník prichádza s konkrétnou situáciou, pracovnou alebo osobnou. Niekedy prichádzajú účastníci s tým, že by mali komunikovať podľa svojich očakávaní. Niekedy ich pošle ich nadriadený, že by sa mali zlepšiť, to znamená, že by mali komunikovať ako on. Takže trénujeme situácie z praxe, z ich života, komunikáciu s kolegami, s klientmi, s nadriadenými, a zisťujeme, aké reakcie

DANIEL RUŠAR

(46 ROKOV)

Práci so skupinou a jednotlivcami sa venuje od roku 1998, interpersonálnym zručnostiam od roku 2003. Vyštudoval anglický jazyk. Spolupodielal sa na vzdelávacích programoch a workshopoch v Česku, na Slovensku aj v zahraničí. Zameriava sa na témy komunikácie v náročnej situácii, kreativitu a na workshopy pre introvertov. Jeho špecialitou je práca so stresom metódou Wima Hofa a iných dychových cvičení. Píše úspešné knihy pre deti a mládež a ich rodičov, kde spracúva témy rozvíjajúce osobnosť i komunikáciu.

vyvolávame a ako s nimi ďalej pracovať. Napríklad vidieť rozdiel, kedy niečo oznamujem a kedy riešim, ako pracovať s riešením, ktoré nie je moje, a aj to, ako zvládať vlastné očakávania alebo tlak od nadriadeného. Ako byť autentický a zároveň dôstojný voči druhej strane počas konfliktu, ako pomenovať prínosy vlastného riešenia, ale aj vedieť, kedy a ako ustúpiť.

Ulohou lektorov, koučov je podporiť klientov v tom, aby vybrali zo svojho arzenálu také mäkké zručnosti, ktoré prispievajú k tvorivému riešeniu problému. Sme ako rozfúkavači ohňa, ktorí vám dávajú a zároveň spolu s vami precvičujú nádej, že sa to dá, že sa to môže zlepšiť, prípadne naučiť.

V akom stave je podľa vás naše školstvo v súvislosti s rozvojom mäkkých zručností? Zručností, ktoré deti neskôr môžu využiť v reálnom živote, napríklad aj ako podnikatelia.

- V tomto smere máme dostatok osvietených riaditeľov, učiteľov, dostatok škôl, kde deti dostanú priestor aj na rozvoj mäkkých zručností. Sám som na takej škole učil. Zároveň však rozumiem aj tomu, že bežne, keď je učiteľ nútený postupovať predovšetkým podľa osnov, sa môže strácať jeho odhodlanie, tvorivý prístup k učeniu. Môže sa strácať túžba vybočiť z rokmi zabehnutých koľají. Aby sa situácia v tomto smere zlepšovala, treba podporovať najmä zvedavosť. U detí, a tým aj u učiteľov. To je vlastne aj skvelá podnikateľská zručnosť. Byť zvedavý, ustavične sa pýtať, obklopovať sa ľuďmi, ktorí premýšľajú úplne inak ako ja, to podporuje progres aj u podnikateľa.

Čo by mal urobiť štát, aby pomohol tomu, že sa rozvoju moderných mäkkých zručností bude venovať prirodzene viac pozornosti?

- Nie som odborník na školstvo. No napadajú mi viaceré scenáre. Napríklad umožniť odborníkom – aj podnikateľom –, aby sa určitý čas v rámci svojho zamestnania, svojho pracovného času mohli venovať odovzdávaniu svojich praktických skúseností žiakom základných a stredných škôl na hodinách. Ak zamestnanec bude mať takúto možnosť a školy takéto aktivity umožnia, v tej chvíli sa bude škola otvárať. Odborník takto dostane nový priestor na vlastný rozvoj prostredníctvom odovzdávania skúseností mladším. Na vysokých školách už takáto forma odovzdávania skúseností funguje.

Možno by aj základné a stredné školy mohli mať možnosť ponúknuť malé úväzky odborníkom,

ktorých by si pozývali opakovane. Konkrétnych ľudí na konkrétne dlhodobé projekty, podľa potrieb každej školy.

AUTOR KNÍH

Okrem iného ste aj spisovateľom, autorom kníh pre deti. Prečo ste začali písať?

- Nepíšem klasické detské knihy. Sú to knihy pre deti a ich rodičov. Pre ich spoločný čas strávený pri čítaní, lebo to sú veľmi cenné okamihy pri výchove. Prostredníctvom príbehov na určitú tému podnecujem zvedavosť, dávam do plácu určité otázky, o ktorých môžu spoločne debatovať. Hľadať

„Rozvoj mäkkých zručností je ako chodenie do fitka. Nemôžete tam chodiť len chvíľu, aby ste dosiahli vytúžený výsledok.“

tvorivé riešenia, premýšľať, naučiť sa chápať súvislosti, odmietať, prijímať. A tak sa okľukou dostávame priamo k mojej práci. Moje knihy majú za cieľ rozvíjať aj mäkké zručnosti. Detí i rodičov. Navyše odjakživa milujem ilustrácie a komiksy. Keď sa mi narodil syn, knihy to všetko pekne prepojili.

Venujete sa rôznym témam – šikane, otužovaniu, strachu, dieťaťu bez rodiča, hendikepovaným deťom. Z čoho pramenia vaše nápady?

- Témy si ma vyberú samy. Proste mi prichádzajú do života. Nevyberám si ich cielene. Ja sa ich len snažím spracovať tak, aby vyhovovali môjmu nastaveniu i profesijnému zameraniu.

Ako najlepšie u detí podporiť rozvoj zručností, aj tých podnikateľských?

- Niekedy je, paradoxne, lepšie nesnažiť sa o to priamo. Možno stačí len inšpirovať, ísť príkladom, vzbudiť záujem. Ale nič neočakávať. Prijatť to, že dieťa

nebude reagovať hneď tak, ako by sme predpokladali a chceli, alebo bude reagovať po svojom. Kľúčom je vzbudiť zvedavosť, nič iné. Dieťaťa, a tým aj moju. Aj rodič sa musí ustavične nechať inšpirovať, nesmie stagnovať. Časom si dieťa nájde vlastnú cestu. Ja ako rodič potrebujem byť iba prítomný, neradiť, iba byť s dieťaťom na jeho ceste. A to veru môže byť pre nás rodičov niekedy ťažké.

METÓDA WIMA HOFA

Absolvovali ste certifikovaný inštruktorský výcvik metódy Wima Hofa. Ako ste sa k nej dostali a čím si vás tak získala?

- Wim Hof je Holanďan známy svojou odolnosťou voči extrémnemu chladu a v tejto oblasti vytvoril mnoho svetových rekordov. Áno, absolvoval som uňho výcvik a aj inštruktorský kurz. Jeho metóda zahŕňa chlad ako terapiu, ktorú poznáme

už dlho, dychové cvičenia vychádzajúce z jogy a meditácie. On tieto tri aspekty uchopil a zintenzívnil ich. Je to jedna z ciest, ako zobrať zodpovednosť za fyzické aj mentálne zdravie do svojich rúk. Mne jeho metóda veľmi pomohla. Nielen po zdravotnej stránke. Veď otužovanie je vedomá práca so stresom a to je to, k čomu sa pri svojej práci snažím inšpirovať aj svojich klientov – prijať stres, nebojovať s ním a uvedomiť si, kde leží moja vlastná sila zvládnuť náročnú situáciu.

Ako to teda v praxi vyzerá?

- Napríklad ja sa ráno venujem dychovým cvičeniam, potom si dám studenú sprchu. Spolu s meditáciou sú to také každodenné drobné rituály. Úplne najradšej mám, keď si idem zaplávať do nejakého jazera alebo do Dunaja a môžem sa venovať všetkým trom aspektom tejto metódy naraz.

Prokop Slováček
Foto: archív Daniela Rušara

MONTESSORI CESTOU KRÁČAJÚ AJ V PREŠOVE

Alternatívna a svetovo uznávaná učebná pedagogika Montessori, ktorá pomáha rozvoju dieťaťa s využitím konkrétnych praktických postupov s pomôckami, zafungovala aj na východe Slovenska. Filozofiu so základným heslom „Pomôž mi, aby som to dokázal aj sám“ objavili i v materskom centre v Prešove.

Práve tam riaditeľka materskej školy Marta Fudalyová organizovala prvé Montessori kluby. Tu si mohli deti a ich rodičia vyskúšať prácu s Montessori materiálom a zažiť odlišný prístup k vzdelávaniu na vlastnej koži. Na podnet rodičov sa v meste neskôr sformovala súkromná materská škola Montessori cesta.

V tamojšom centre začali ako neformálna vzdelávacia skupina fungovať už pred šiestimi rokmi. S ôsmimi deťmi vo veku od troch do šiestich rokov. No ich počet rýchlo rástol. Od roku 2019 sa zaradili do siete škôl a školských zariadení. Aktuálne sa venujú 35 deťom.

„Naším cieľom je ponúkať kvalitu, nie kvantitu. Preto sme sa rozhodli pre menšiu komunitnú škôlku. Tá v sebe spája rešpektujúci prístup Montessori pedagogiky a rodinnú atmosféru. V našej práci využívame ucelený vzdelávací koncept talianskej lekárky Márie Montessoriovej. Vznikol na základe hĺbkového pozorovania detí a je veľmi obľúbený po celom svete,“ uviedla Tatiana Dluhošová z tamojšej súkromnej základnej školy Montessori cesta.

Vďaka pozorovaniu a rešpektujúcemu prístupu k deťom dokážu reflektovať ich aktuálne vývinové potreby a zároveň im ponúknuť jedinečný priestor na rozvoj osobnosti.

Remeslo má zlaté dno

V Montessori pedagogike hovoríme, že ruka je nástroj ducha, resp. našej inteligencie. Práca rúk je tu veľmi dôležitá, pretože najmä u malých detí je pohyb hlavným prostriedkom na vyjadrenie ich myslenia. Práve cez pohyb a zmyslové zážitky deti rozvíjajú svoju osobnosť.

Manuálne činnosti rozširujú detskú skúsenosť. Zahŕňajú v sebe tvorenie, vyjadrovanie, realizáciu nápadov a podporujú ich sebahodnotenie a sebavedomie. Poskytujú im cennú spätnú väzbu a prepájajú ich s reálnym prostredím a našou kultúrou.

Remeslá sú naším kultúrnym dedičstvom. Chceme, aby ich deti vnímali v širšom kontexte. Aby to nebola len kapitola našej histórie. Prostredníctvom vlastnej skúsenosti sa najlepšie oboznáma

s tým, čo dané remeslo v sebe nesie. Inak sa predsa budete pozerieť na tanier, ktorý si kúpite za malú sumu peňazí, a inak na tanierik, ktorý si vlastnoručne a prácne vytočíte na hrnčiarskom kruhu, vypálite, natriete glazúrou a znova vypálite.

„Od začiatku roka pracujeme na tom, aby sme v priestoroch našej materskej školy vytvorili kútik, kde sa deti oboznámia so zaujímavými remeslami, pričom si ich budú môcť vyskúšať. V rámci tohto projektu im predstavíme hrnčiarstvo, paličkovanie, tkanie, tesárstvo a staviteľstvo,“ vysvetľuje Dluhošová.

Jednotlivé remeslá sú predstavené ako workshopy, resp. ukážky. Po samotnom workshope sú jednotlivé techniky, materiály a vybavenie k dispozícii. Deti s nimi pracujú počas celého marca. Postupne tak vytvárajú portfólio produktov, ktoré budú môcť predávať na záverečnom jarmoku.

Cieľom projektu je sprostredkovať deťom krásu starodávnych remesiel a zároveň poukázať aj na hodnotu manuálnej

práce a dôležitosť cieľavedomej, vytrvalej činnosti pre ich život. Predaj výsledných produktov na škôlkarskom jarmoku je pre deti nový rozmer. Vďaka nemu získajú skúsenosť s finančným ohodnotením vlastnej práce, organizáciou takéhoto podujatia, prezentáciou výrobkov. Zároveň získajú spätnú väzbu v podobe finančného zisku, ktorý budú môcť využiť na účely, ktoré si samy vyberú.

Do projektu sa zapoja aj rodinní príslušníci detí, ktorí sa na jednotlivých workshopoch môžu zúčastniť a doslova priložiť ruku k dielu. Majú tak možnosť tráviť čas netradičným spôsobom, odovzdať skúsenosti deťom a pomocou prvkov arteterapie pookriať po dlhých mesiacoch pandémie.

Manuálne činnosti

Deti sú prirodzene veľmi tvorivé, čo sa ukazuje v ich každodennej činnosti. Ratolesti

v prešovskej škôlke sú zvyknuté na prácu s reálnymi pracovnými pomôckami a materiálmi. Veľmi rady napodobňujú dospelých.

„Ak im predstavíme nejakú aktivitu – v tomto prípade konkrétne remeslo –, prirodzene si ju chcú vyskúšať a niečo vytvoriť. Nechcú sa len hrať s rôznymi imitáciami, napríklad na staviteľov. Chcú vytvoriť niečo skutočné, tak ako my dospelí. Postaviť múr, ktorý nespadne, skonštruovať krmidlo pre vtáčiky, píliť, vrtať, vytočiť si tanier alebo misku, vyrobiť dekoráciu a podobne. Preto sme sa v rámci projektu Remeslo má zlaté dno rozhodli deťom sprostredkovať reálnu skúsenosť s tradičnou manuálnou činnosťou, ktorú im najprv predstavia samotní remeselníci. Tí im potom pomôžu vytvoriť niečo vlastné,“ vysvetlila Dluhošová.

Pridanou hodnotou projektu je predstavenie lokálnych tvorcov, ktorí viedli workshopy pre jednotlivé remeslá. Jana Frajkorová sa venuje soľnobanskej čipke, pokladu mesta Prešov. Nechýbali stolár Stanislav Lazúr

či keramikárka Júlia Mádziková, absolventka ateliéru Petra Čentíka.

Keďže ide o deti v predškolskom veku, predstavitelia projektu neočakávajú, že hneď vytvoria porcelánovú súpravu alebo utkajú koberček. Zámerom projektu je zasiať semienko záujmu, rozšíriť poznanie detí o časť slovenského kultúrneho dedičstva. Za všetkým je snaha sprostredkovať im zážitok z manuálnej práce, ukázať zaujímavý spôsob trávenia voľného času a v neposlednom rade naštartovať – práve vďaka spomínanej možnosti ponúkať svoje výrobky na záverečnom škôlkarskom jarmoku – finančnú gramotnosť.

Rozvoj podnikavosti už od útleho detstva

Pedagogika Márie Montessori aktívnym spôsobom ponúka deťom možnosti na rozvoj podnikavosti: cez starostlivosť o seba a iných pri príprave desiat

a olovrantov v prvých rokoch základnej školy, pestovanie vlastnej zeleniny, starostlivosť o zvieratá a výrobu drobného nábytku a keramiky v ďalších ročníkoch základnej školy. Vlastné výrobky predávajú žiaci počas roka v škole, ale aj na mestských trhoch a výstavách. Celý proces sa prirodzene zavŕši otvorením „školského podniku“, o ktorý sa starajú žiaci posledných troch ročníkov základnej školy. Môžu sa rozhodnúť podľa možností, ktoré ponúka lokalita, kde sídli škola – či to bude kaviareň, servis bicyklov, umývanie áut a pod.

V súčinnosti s vedením školy prejdú procesom založenia živnosti na podnikanie a vypracovanie business plánu, žiadosti o pôžičku alebo zapojenie do vhodného grantu. So sprievodnými osobami pripravujú všetku potrebnú dokumentáciu a korešpondenciu

s úradmi. V prípade potreby prizývajú odborníkov z konkrétnej oblasti.

Naučia sa pracovať v tíme, rešpektovať sa navzájom, vymýšľať spôsoby, ako rozvíjať svoj podnik, prípadne zažijú aj neúspech pri zlom odhade situácie na trhu. Takto sa stávajú absolventmi, ktorí majú skúsenosti, ako sa prispôbovať okolnostiam na pracovnom trhu.

Budúcnosť škôlky

„Aj keď vnímame veľký záujem rodičov o zvyšovanie kapacity škôlky, nie je to cesta, po ktorej sa chceme vydať. Našou cestou je predovšetkým zdokonaľovanie nášho prístupu. Snažíme sa o rozširovanie portfólia aktivít a pomôcok, aby sme ostali stopercentne verní pedagogike Márie Montessoriovej,“ prízvukuje Dluhošová.

Snažia sa tak deťom zabezpečiť možnosť pokračovať v Montessori vzdelávaní aj na základnej škole, ktorá v Prešove chýba. Pustili sa do jedinečného projektu prvej Montessori základnej školy pod názvom LEONARDO. Tá by svoje brány mala otvoriť už v septembri tohto roka.

Okrem Montessori metódy bude táto škola špecifická aj v akcentovaní tzv. STEM konceptu. V rámci neho sa bude zvýšená pozornosť venovať oblastiam ako veda, technika, inžinierstvo a matematika (v angl. STEM= Science, Technology, Engineering, Mathematics), pričom informatika by mala preniknúť do všetkých študijných a učebných osnov.

Pri tvorbe konceptu čerpajú najmä zo skúseností a aj ponaučení z dejín civilizácie. Čína bola veľmi vyspelá civilizácia, vynášli tam papier, hodváb,

položili základy medicíny a podobne. Dnes je to krajina manufaktúr, pričom výsledky žiakov v PISA testovaní, rovnako ako aj u nás, konštantne klesajú. Stavili preto na moderné zručnosti, akými sú inovatívne a kritické myslenie, argumentácia, časový manažment, finančná gramotnosť, práca v tíme, digitálna bezpečnosť, masmediálna gramotnosť, projektová práca či prezentačné zručnosti. To sú podľa Tatiany Dluhošovej kompetencie, ktoré budú deti 21. storočia potrebovať.

Spolupráca s SBA

Aj táto unikátna prešovská škôlka sa prihlásila do výzvy zameranej na podporu podnikateľského vzdelávania. Ako

„Naším cieľom je ponúkať kvalitu, nie kvantitu. Preto sme sa rozhodli pre menšiu komunitnú škôlku.“

tvrdí Tatiana Dluhošová, sú veľmi radi, že tak urobili.

„Môže sa zdať, že rozvíjať podnikateľské zručnosti u detí v materskej škole je zbytočné alebo že na to ešte majú čas. My sme však presvedčení, že ak dáme deťom šancu zažiť podnikanie v hravej a zážitkovej forme, nerozšíria si len obzory o nové činnosti, v našom prípade remeslá, ale získajú aj prvý kontakt s reálnou hodnotou práce

a finančnou gramotnosťou. Naša doterajšia spolupráca so Slovak Business Agency na tomto projekte prebieha profesionálne a transparentne. Preto veríme, že aj v budúcnosti nájdeme spôsob, ako využiť služby SBA,“ dúfa Dluhošová.

Koncept Montessori pedagogiky je vo veľkej miere prepojený s reálnym životom, resp. s prípravou dieťaťa sa fungovanie v globalizovanej a informačnej spoločnosti. Práve tento fakt symbolizuje veľký potenciál spolupráce. Či už pri prepájaní vzdelávania s podnikaním, alebo pri príprave na budúce povolanie.

„Vzhľadom na fakt, že od septembra 2022 budeme prevádzkovať nielen materskú, ale aj základnú školu, je v našom záujme mať po svojom boku etablovanú inštitúciu, ktorá zlepšuje podnikateľské prostredie na Slovensku,“ dodala Dluhošová

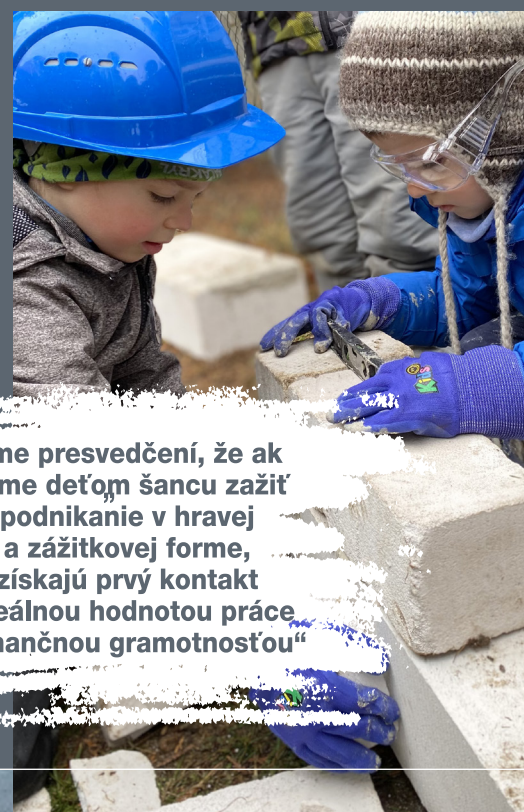
Regulácie podnikateľského prostredia

„V našom koncepte vzdelávania predstavujeme povolania od materskej školy prostredníctvom osôb, ktoré ich vykonávajú. Veľmi obmedzujúce bolo pre nás zistenie, že v základnej škole nemôže učiť chémii biochemička so skúsenosťami z laboratórií, pretože neabsolvovala pedagogické minimum, lekárka, ktorá z rovnakých dôvodov nemôže učiť biológiu, prípadne skúsenosti z informatiky nemôže odovzdávať IT odborník z praxe, ktorý by si našiel čas na symbolický úväzok na škole.“

Rešpektujeme, že pedagogické vzdelanie sa nedá nahradiť, ale správnym pomerom učiteľov so vzdelaním z pedagogiky a odborníkov v daných vzdelávacích oblastiach by mohlo dôjsť k vzájomnému obohateniu,“ uviedla Dluhošová.

Čo sa týka vedenia školy, aktuálne môže byť riaditeľom školy pedagóg s päťročnou praxou a atestáciou. V praxi to potom vyzerá tak, že riaditeľ nie je spokojný, lebo trávi málo času s deťmi a veľa s papiermi. Takúto pozíciu by podľa Tatiany Dluhošovej lepšie zastávala osoba s manažérskou praxou, ktorá by školu vedela vhodne posúvať v úzkej kooperácii s učiteľmi.

V zahraničných školách s inovatívnym vzdelávacím programom si žiaci vo vyšších ročníkoch zabezpečujú stravovanie sami. Od plánovania jedálneho lístka cez vypracovanie rozpočtu, nákup surovín až po samotné varenie a servírovanie. Môže sa to zdať ako maličkosť, ale zdanlivo jednoduchá úloha – príprava obeda pre celú skupinu – v sebe zahŕňa plánovanie a logistiku, dodržiavanie pracovného postupu, rozdelenie

Sme presvedčení, že ak dáme deťom šancu zažiť podnikanie v hravej a zážitkovej forme, získajú prvý kontakt s reálnou hodnotou práce a finančnou gramotnosťou“

„Pomôž mi,
aby som to
dokázal aj
sám“

úloh, tímovú prácu, komunikáciu, finančnú a výživovú stránku a mnoho ďalšieho. S aktuálne platnými nariadeniami pre školské stravovanie si toto v našich podmienkach, bohužiaľ, nevieme predstaviť.

„Čerešničkou na torte je banalita ako výška umývadla pre deti v materskej škole. Podľa vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia pre deti a mládež majú byť umývadlá vo výške 0,5 m nad zemou, čo vyhovuje deťom vo veku 2 – 3 rokov. Staršie deti sú vyššie a nad umývadlo sa musia skláňať. Na našu žiadosť nám regionálny úrad verejného zdravotníctva umožnil mať v našej škôlke aspoň niektoré umývadla trochu vyššie. Je to maličkosť, ale keď sa ich nazbiera viac, vyžadujú čas, ktorý sme mohli využiť efektívnejšie,“ uzavrela Dluhošová.

Podnikanie je prostriedok, vďaka ktorému môže Montessori cesta sprostredkovať inú formu vzdelávania, ako je na slovenských školách bežné. Na to, aby mohli učiť inak,

potrebujú vyškoliť pedagógov, zabezpečiť si priestory a triedy vybaviť špeciálnymi Montessori pomôckami. To predstavuje značné finančné náklady.

V oblasti školstva pôsobí škôlka už niekoľko rokov, preto sú zvyknutí na regulácie príslušných úradov a inštitúcií. Všeobecne sú regulácie a usmernenia prínosné, pretože určujú rámec, v ktorom sa môžu pohybovať. Náročnejšie je však orientovať sa v množstve a štruktúre týchto regulácií a správne interpretovať ich znenie.

„Vnímame však snahu ministerstva školstva inovovať

štátny vzdelávací program.

Vidíme kroky zainteresovaných inštitúcií, snahu hľadať spôsoby, ako vzdelávanie zatraktívniť, ako sa inšpirovať zahraničnými modelmi a konceptmi a uviesť ich do praxe. Vieme, že ani Rím nebol postavený za jeden deň, ale sme presvedčení, že zavedené zmeny budú mať v dlhodobom horizonte pozitívny vplyv nielen na samotné deti, ale aj na našu spoločnosť ako celok,“ uzavrela Tatiana Dluhošová.

Martina Gyenes

Foto: Montessori cesta o.z.

PODNIKATEĽSKÉ ZRUČNOSTI

– NEVYHNUTNOSŤ 21. STOROČIA

.....

Podnikateľské zručnosti sa svojou povahou najviac približujú ku kľúčovým kompetenciám, ktoré sú potrebné na presadenie sa na rýchlo sa meniacom pracovnom trhu. Venujeme sa im pri vzdelávaní detí a mládeže dostatočne? Ukazuje sa, že nie. Slovak Business Agency (SBA) v spolupráci so Združením podnikateľov Slovenska (ZPS) podávajú pomocnú ruku.

.....

Aké zručnosti budú vyžadovať povolania budúcnosti?

Podľa nedávnej správy Svetového ekonomického fóra môže v najbližších rokoch celosvetovo zaniknúť až 75 miliónov súčasných pracovných miest. Na druhej strane má vzniknúť 133 miliónov nových. Spomedzi krajín OECD má Slovensko najvyšší podiel pracovných miest ohrozených automatizáciou.

„Žijeme v časoch, keď sa dramaticky mení obsah povolání. Mnohé profesie zanikajú, iné

vznikajú a ľudia budú musieť meniť povolania niekoľko ráz v živote. Dôležitejšie ako odbor, ktorý ľudia vyštudovali, bude, ako rýchlo sa vedú prispôbiť zmenám a naučiť sa nové veci. Ako rýchlo si vedú osvojiť nové technológie a zručnosti,“ konštatuje Ján Solík, prezident Združenia podnikateľov Slovenska (ZPS).

„Pre ZPS je vzdelávanie a školstvo dlhodobá priorita. Sme presvedčení, že ak chceme zvládnuť výzvy, ktoré prichádzajú, tak spolupráca firiem a škôl je nevyhnutná a nemá sa zužovať

iba na duálne vzdelávanie. Školy často očakávajú od firiem odpoveď na to, čo zamestnávateľia potrebujú a akých absolventov majú vychovávať. Firmy veľmi dobre vedia, čo dnes potrebujú. No ak hovoríme o dnešných prvákoch, tak s vysokou pravdepodobnosťou budú robiť povolania, ktoré nepoznáme, a na tie ich treba pripraviť. Učiť ich poznatky z oblasti matematiky, prírodných vied a technológií, rozvíjať u detí mäkké zručnosti a charakter. Ak to dokážeme formami, ktoré budú podporovať u detí pozitívny vzťah k vzdelávaniu a nezabijú v nich radosť z učenia sa nových vecí, tak sme na dobrej ceste.“

Jedným z faktorov, ktoré v nasledujúcich rokoch ovplyvnia firmy, bude pripravenosť ľudí zvládnuť zmeny spojené s priemyslom 4.0. Schopnosť pracovať s informačnými technológiami bude nevyhnutná, rovnako ako zručnosti, ktoré ľudí odlišia od robotov a umelej inteligencie – tzv. mäkké zručnosti. Technológie ťažšie dokážu nahradiť činnosti, ktoré si vyžadujú empatiu, spoluprácu či kreativitu.

ZMENY Z POHĽADU MINISTERSTVA HOSPODÁRSTVA

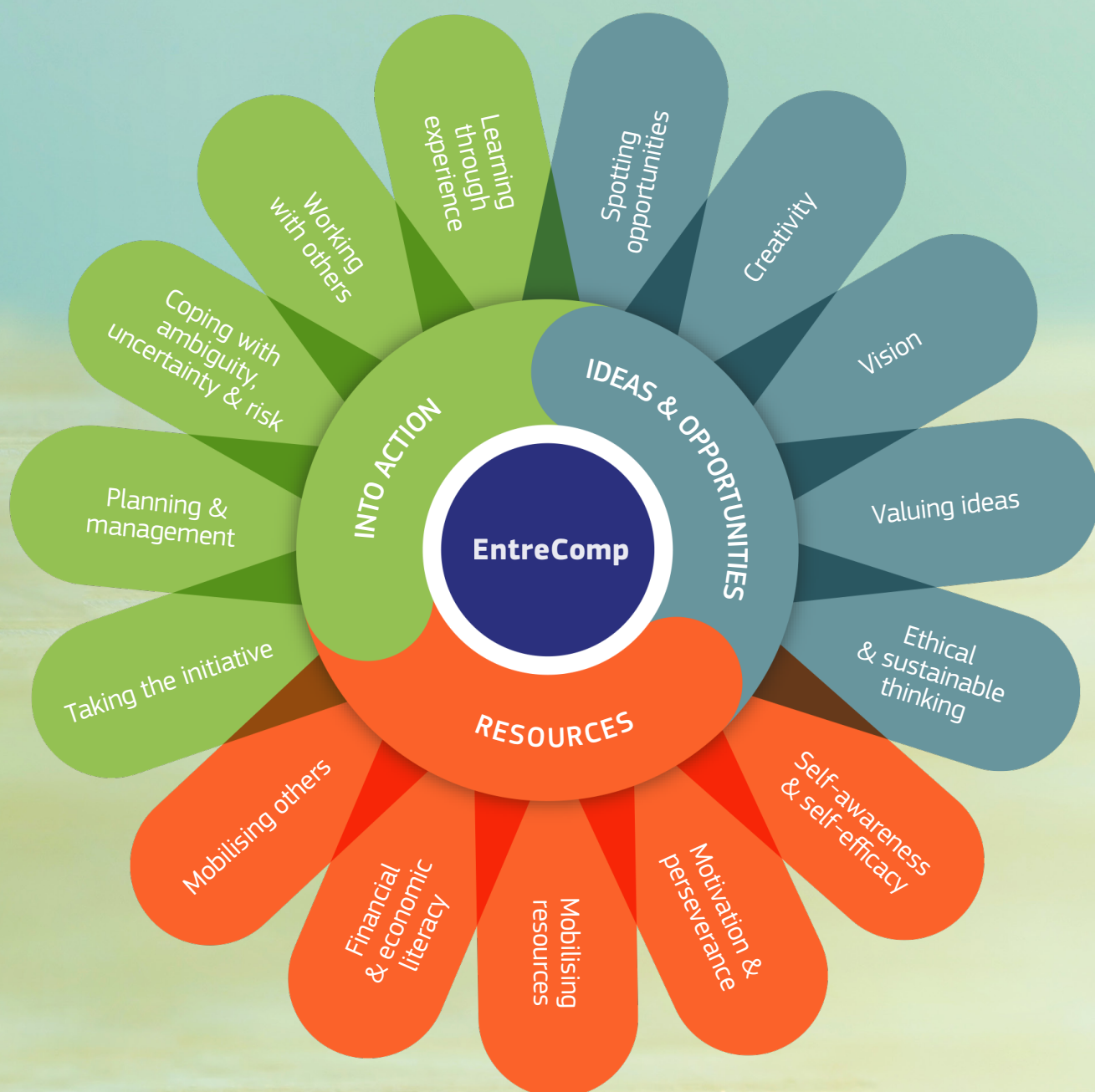
„Dnes sa zapojenie firiem do školstva redukuje takmer výlučne na duálne vzdelávanie. Chceme to zmeniť. Veľa sa hovorí o transformácii ekonomiky a priemysle 4.0. Ak chceme štvrtú priemyselnú revolúciu zvládnuť, potrebujeme zmeniť aj náš vzdelávací systém. Firmám preto vytvárame nový priestor aj pri rozvoji mäkkých zručností, ktorých význam rastie. Postupne zavádzame systémové nástroje na dlhodobú spoluprácu firemného sektora a školstva,“ hovorí Ján Oravec, štátny tajomník Ministerstva hospodárstva SR.

Poraziť umelú inteligenciu

V časoch, keď čoraz viac oblastí nášho života ovplyvňujú robotika a umelá inteligencia, majú väčšie predpoklady uspieť ľudia, ktorí sa dokážu prispôsobiť zmenám, majú pozitívny vzťah k učeniu sa nových poznatkov a vedia sa ich rýchlo naučiť alebo vedia pracovať v tíme.

„Práve mäkké zručnosti pomáhajú jednotlivcom lepšie sa prispôsobiť meniacemu sa (pracovnému) prostrediu. Dáta už v súčasnosti ukazujú, že najlepšie platení absolventi (horných

EntreComp - Európsky rámec kompetencií v oblasti podnikania
ktorý definuje 3 kľúčové oblasti a 15 kompetencií vedúcich k podnikavosti
Zdroj: <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=20952&langId=en>

25 percent) pracujú s väčšou pravdepodobnosťou na pozíciách, kde sa mákké zručnosti považujú za dôležité. Ide o zručnosti zamerané na riešenie problémov, tímovú prácu či komunikačné zručnosti. Tak ako v iných oblastiach, ani vo vzdelávaní nie je regulačná politika pomocníkom, ale, naopak, vytvára obrovské množstvo bariér a často absurdných požiadaviek. Až 750 dodatočných regulačných povinností, obmedzení a požiadaviek, ktoré sú špecifické pre oblasť výchovy a vzdelávania, zväzuje často zbytočne ruky tým, ktorí by chceli vzdelávať inak,“ doplnil Solík.

Veľká časť škôl nepokladá podnikateľské zručnosti za dôležité

„Súčasný vzdelávací systém nepripravuje mladých ľudí na budúcnosť, ktorá už prišla, a firmy to pociťujú už dnes pri svojej každodennej činnosti. U detí a študentov potrebujeme rozvíjať najmä tie zručnosti, ktoré využijú bez ohľadu na to, aké povolania budú vykonávať a ako sa bude meniť ich náplň práce. Ide napríklad o emocionálnu inteligenciu, kreativitu, schopnosť rýchlo sa učiť, riešiť komplexné problémy či rozvíjať analytické myslenie. S týmito zručnosťami nebudú mať problém uplatniť sa v úlohe podnikateľa alebo zamestnanca na trhu práce,“ dodáva Solík.

Aby sa absolventi škôl vedeli prispôsobiť novým podmienkam, je nevyhnutné u nich už od útleho veku podporovať podnikavosť, kreativitu, kritické myslenie, učiť ich komplexnému riešeniu problémov či schopnosti vedieť sa učiť.

Napriek tomu v prieskume Slovak Business Agency a Združenia podnikateľov Slovenska takmer polovica oslovených riaditeľov škôl deklarovala, že má o podnikateľské vzdelávanie a podporu podnikavosti minimálny záujem, pretože sa domnievajú, že tieto zručnosti nepatria medzi kľúčové kompetencie vyžadované od absolventov ich školy.

„Naším cieľom je vytvorenie systematickej podpory rozvoja podnikateľských zručností a podnikavosti naprieč všetkými vzdelávacími stupňami.“

Marián Letovanec, riaditeľ sekcie národných a medzinárodných programov SBA

„Zo vzorky 160 riaditeľov škôl viac ako polovica deklarovala, že by mal obsah podnikateľského vzdelávania, resp. podpora podnikavosti na školách zahŕňať predovšetkým zostavenie a prezentáciu vlastného podnikateľského zámeru a ovládanie práv, povinností, kladov a rizík osoby fungujúcej ako podnikateľ,“ približuje zistenia Marián Letovanec, riaditeľ sekcie národných a medzinárodných programov SBA.

Kým úzke chápanie rozvoja podnikateľských zručností sa

vzťahuje na zakladanie nových firiem, širšie chápanie podnikavosti je o iniciatívnosti, schopnosti realizovať svoje nápady či schopnosti prevziať zodpovednosť a riešiť problémy. „Rozdiel vo vnímaní podnikateľských zručností vo firmách a na školách zdôrazňuje nevyhnutnosť pravidelnej komunikácie podnikateľského sektora a škôl, aby riaditelia a učitelia rozumeli potrebám trhu práce a rozvíjali u študentov zručnosti, ktoré budú potrebné v 21. storočí,“ konštatuje Ján Solík.

SLOVENSKÝ ŽIVNOSTENSKÝ ZVÄZ

„Už v súčasnosti zaznamenávame na pracovnom trhu povolania, ktoré sa prirodzene vykonávajú len formou živnosti. Mladí ľudia sa krátko po skončení strednej školy stávajú podnikateľmi s plnou zodpovednosťou za finančné a účtovné oblasti, BOZP a predovšetkým za získavanie zákaziek, komunikáciu so zákazníkom, plánovanie aj strategický rozvoj. Postavenie živnostníka je v porovnaní so zamestnaneckým pomerom oveľa náročnejšie. Pokiaľ sa zlepší vzdelávanie v oblasti podnikateľských zručností, zlepší sa aj miera zotrvania začínajúcich podnikateľov v podnikaní,“ konštatuje Miriam Bellušová, generálna sekretárka Slovenského živnostenského zväzu.

„Rozdiel vo vnímaní podnikateľských zručností vo firmách a na školách zdôrazňuje nevyhnutnosť pravidelnej komunikácie podnikateľského sektora a škôl, aby riaditelia a učitelia rozumeli potrebám trhu práce a rozvíjali u študentov zručnosti, ktoré budú potrebné v 21. storočí.“

Ján Solík, prezident Združenia podnikateľov Slovenska

Nové systémové nástroje so zapojením firiem

Slovak Business Agency (SBA) a Združenie podnikateľov Slovenska (ZPS) sa na tento stav rozhodli spoločne zareagovať a vytvoriť nástroje na spoluprácu súkromného sektora a vzdelávacích inštitúcií na podporu rozvoja podnikateľských zručností najmä u detí a mládeže.

„Naším cieľom je vytvorenie systematickej podpory rozvoja podnikateľských zručností a podnikavosti naprieč všetkými vzdelávacími stupňami,“ približuje Marián Letovanec. Podporné nástroje SBA vychádzajú z potrieb praxe – z dát od podnikateľov a názorov vzdelávacích inštitúcií. „Keď sme sa riaditeľov škôl pýtali, čo by im pomohlo podporiť podnikavosť na ich škole, najčastejšou odpoveďou bola širšia ponuka vzdelávacích materiálov a kurzov,

ktoré by školu nestáli dodatočné finančné zdroje,“ dopĺňa Letovanec.

Dva piliere podpory

SBA pracuje na podporných nástrojoch v dvoch oblastiach – prvou je tvorba materiálov a metodík, ktoré učiteľom základných a stredných škôl uľahčia rozvoj podnikateľských zručností na už existujúcich predmetoch. Tie netvorí akademici, ale skúsení ľudia z praxe.

„Materiály, ktoré pripravujeme sú určené pre žiakov a ich učiteľov. Pri ich tvorbe sa zameriavame na to, aby ich vedeli využiť pri výučbe existujúcich predmetov či tém a zároveň, aby žiakom tieto aktivity prinášali radosť z poznávania a objavovania. Zároveň je pre nás dôležité čo najviac uľahčiť prácu učiteľom, pre ktorých pripravujeme vzorové vyučovacie hodiny a nápady, ako možno rozvoj podnikateľských zručností, hodnôt a postojov vložiť do existujúceho vzdelávacieho systému.“ vysvetľuje Barbora Michnová, manažérka oddelenia podpory podnikateľskej praxe.

Druhým pilierom podpory podnikateľského vzdelávania je schéma, ktorá umožňuje získať financie na rozvoj podnikateľských zručností podnikateľským subjektom, ktoré majú chuť a ochotu odovzdať svoje praktické skúsenosti a podporiť zmenu vzdelávacieho systému zdola.

Pilotná výzva bola zameraná na podporu podnikavosti formou vzdelávacích podnikateľských kurzov. V budúcnosti plánuje SBA portfólio aktivít rozšíriť. Pribudne možnosť zapojiť sa do domácich alebo zahraničných tréningových programov, ktoré účastníkom pomôžu získať spätnú väzbu alebo mentorské sprevádzanie pri rozvíjaní ich nápadu. Tak, aby boli schopní pretaviť ho do praxe. Alebo si podnikavosť v jej rôznych podobách budú môcť študenti a učitelia vyskúšať aj formou exkurzií v domácich alebo zahraničných firmách.

V pilotnej výzve, ktorá už prebehla, bolo podporených 12 projektov v celkovej sume 99 972 €. Aj vďaka týmto prostriedkom mohli svoje dobré nápady začiatkom roka 2022 už realizovať.

Prokop Slováček

ZAUJÍMAVOSTI

Správa Svetového ekonomického fóra o budúcnosti zamestnanosti hovorí o vzniku nových pracovných miest, ktoré neexistovali pred desiatimi rokmi.

- » Do roku 2025 by mali zažiť rastúci dopyt povolania ako analytici a vedci, vývojári softvéru a aplikácií, špecialisti na elektronický obchod a sociálne médiá.
- » Očakáva sa, že budú rásť profesie, ktoré využívajú výrazné „ľudské“ zručnosti, napríklad pracovníci služieb so zákazníkmi, odborníci v oblasti predaja a marketingu, odborníci na vzdelávanie, kultúru a špecialisti na organizačný rozvoj, ako aj manažéri inovácie.
- » Analýza navyše obsahuje rozsiahle dôkazy o urýchlení dopytu po rôznych úplne nových špecializovaných úlohách súvisiacich s porozumením a využívaním najnovších technológií. Ide o špecialistov na umelú inteligenciu a strojové vzdelávanie, špecialistov na veľké dáta, expertov na automatizáciu procesov, analytikov informačnej bezpečnosti, návrhárov interakcie medzi človekom a strojom, inžinierov robotiky a i.

Najžiadanejšie zručnosti a kompetencie

Podľa správy Svetového ekonomického fóra budú do roku 2025 medzi najžiadanejšie zručnosti na pracovnom trhu patriť:

- » kritické myslenie
- » komplexné riešenie problémov
- » neprestajné učenie sa
- » odolnosť voči stresu a flexibilita na pracovnom trhu

Odhaduje sa, že priemerne 40 percent pracovníkov bude potrebovať v najbližšom období rekvalifikáciu, pričom sa očakáva, že až 68 % zamestnancov si bude musieť osvojiť nové zručnosti, aby sa udržali na pracovnom trhu.

UČ SA A VZDELÁVAJ ĎALŠÍCH

PROJEKT MODERNÁ CESTA ROZVOJA
UČITEĽA PODPORILA GRANTOM AJ SBA

MODERNÁ CESTA ROZVOJA UČITEĽA

vydáva SLOVAK BUSINESS AGENCY

Samostatné deti, zodpovedné za svoje činy, so zdravým spôsobom komunikácie – i to je jeden z cieľov projektu Moderná cesta rozvoja učiteľa. Iniciatívu hodnú nasledovania, ktorej snahou je prispieť k rozvoju žiakov na základnej škole, podporila grantom aj Slovak Business Agency. O projekte sme sa pohovárali s riaditeľkou Harmony Academy a jeho spolutvorkyňou **PaedDr. Janou Chynoradskou** a koncept prístupu zameraného na žiaka priblížila **prof. PhDr. Gabriela Lojová PhD.**

Projekt vytvorili pre pedagógov a jeho cieľom je rozvíjať ich mäkké zručnosti. To všetko so zreteľom na potreby žiaka. Realizuje sa od marca tohto roku na druhom stupni základných škôl. Myšlienka vychádza z konceptu Learn & Lead (Uč sa a ved'!).

Rozvoj kritického myslenia, tímovú spoluprácu, komunikáciu či kreativitu síce zaradujeme medzi podnikateľské zručnosti, no sú dôležité aj pre život ako taký. „V súčasnom školskom systéme na Slovensku sú tieto zručnosti značne podhodnotené. Snaha o jednotný prístup a memorovanie definícií a encyklopedických faktov vedie k potláčaniu prirodzeného záujmu

a osobných daností žiakov,“ vysvetľuje príčiny vzniku projektu Jana Chynoradská.

Podľa riaditeľky spoločnosti Harmony treba viesť deti k samostatnosti. „A s ňou k zodpovednosti za svoje činy, ku kritickému mysleniu, ale aj k zdravému spôsobu komunikácie v rámci kolektívu. Ak to dokážeme, pripravíme ich na profesionálny aj osobný život. Ak v nich budeme hľadať a podporovať ich danosti a prirodzený záujem, povzbudíme ich do nových, zdravých projektov. A zároveň posilníme ich osobnosť a psychiku,“ dodáva Jana Chynoradská.

Prečo je projekt zameraný práve na druhý stupeň?

O PROJEKTE

Myšlienka tejto cesty vychádza z konceptu *Learn & Lead (Uč sa a ved')*, ktorej korene siahajú do roku 2000. Cielene sa začala rozvíjať v dialógu učiteľov, manažérov, zákazníkov a majiteľov súkromných škôl priamo v ich prevádzkach od roku 2010 a v medzinárodných projektoch Erasmus+ v spoločnosti Harmony Academy.

Pred dvoma rokmi sa koncept rozvoja učiteľov a prístupu zameraného na žiaka napojil prostredníctvom projektu Erasmus+ pod názvom *Upgrade with Learner-centred approach (LCA)* aj na slovenské univerzity a ďalších zahraničných partnerov.

V rámci neho bolo vytvorených jedenásť odborných kompetencií, ktoré prepájajú zistenia obsiahnuté v siedmich princípoch prístupu zameraného na potreby žiaka podľa profesorky Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského Gabriely Lojovej a v deviatich princípoch moderného človeka, ktoré zostavila Jana Chynoradská. Dospela k nim na základe osobnej rozvojovej cesty a individuálnej práce so stovkami učiteľov počas 27 rokov vedenia vlastnej jazykovej školy Harmony Academy.

„Pretože obdobie od 5. do 9. ročníka základnej školy je najcitlivejšou fázou na formovanie osobnosti a zdravého sebavedomia. Práve v tom čase dieťa začína stáť na vlastných nohách. Vytváranie podmienok na optimálne rozvíjanie jeho talentu v rámci jeho potenciálu a rešpektovanie jeho individuálnych osobitostí v tomto období môže výrazne posilniť motiváciu dieťaťa ďalej sa učiť. Metodiku však možno využiť na všetkých stupňoch vzdelávania, od prvého stupňa základných škôl až po vysokoškolské štúdium,“ objasňuje Jana Chynoradská.

Inovatívne prístupy

Slovak Business Agency zaviedla podporné nástroje v dvoch oblastiach podnikateľského vzdelávania. Prvým je tvorba materiálov a metodík, ktoré učiteľom základných a stredných škôl uľahčia rozvoj podnikateľských zručností. Druhým pilierom je podpora podnikateľského vzdelávania – vytvorenie schémy, ktorá umožňuje podnikateľským subjektom získať financie na rozvoj podnikateľských zručností.

Projekt Moderná cesta rozvoja učiteľa úspešne využil túto dotáciu. „Dotácia od SBA prišla v období, keď sme pracovali s univerzitnými pedagógmi na aplikácii konceptu v praxi. Možnosť zoznámiť sa s myšlienkou sme chceli poskytnúť čo najväčšiemu množstvu učiteľov. S tým sú spojené vysoké náklady nielen z hľadiska odbornej prípravy, ale aj organizačného zabezpečenia podujatí. Dotácia nám výrazne pomohla finančne zabezpečiť naše aktivity. Oceňujeme aj veľmi ústretovú komunikáciu počas celej realizácie projektu,“ teší sa zo spolupráce riaditeľka spoločnosti Harmony.

Pedagógovia si osvoja prístup modernej cesty na podujatiach v Trnave, Ružomberku a Košiciach. Stretnutia s pedagógmi sú rozdelené do troch tematických celkov. Na začiatku sa venujú osobnosti učiteľa, sebareflexii, aktivácii jeho záujmu o vlastný sebarozvoj.

Druhá časť patrí rozvoju prístupu zameraného na žiaka, zdôrazňuje sústredenie na talent a danosti každého jednotlivca a približuje spôsoby, ako nájsť a podporovať jeho potenciál. V tretej časti hrajú prím vzťahy

„Vysoký záujem učiteľov o školenia v inovatívnych prístupoch, akým je aj naša Moderná cesta rozvoja učiteľa, ukazuje, že učitelia sa zaujímajú o rozvoj a postupnú zmenu v tradičnom systéme vzdelávania.“

medzi učiteľom a žiakmi.

Prístupy zamerané na žiaka, sebarozvoj učiteľa a rozvoj tímovej spolupráce približia účastníkom prostredníctvom

myšlienkových máp, tréningmi sebaaprijatia a sebamotivácie či odolnosti v záťažových situáciách. Tréning aktívneho počúvania a prístupu zohľadňujúceho vek

„Mali sme obavy z prílišnej administrácie spojenej s poskytnutím dotácie, ale do dnešného dňa môžeme konštatovať, že informácie nám boli podané jasne a zrozumiteľne, takže nás vôbec nezaťažili. Ďakujeme a vrelo odporúčame aj iným podnikateľom.“

a individuálne charakteristiky žiakov dopĺňajú praktické ukážky. „Vzhľadom na zameranie našej spoločnosti oceňujeme aktivity, ktoré podporujú rozvoj vzdelávania a rozvoj zručností nevyhnutných v 21. storočí. Podpora, akou bola aj výzva SBA, do ktorej sme sa zapojili, nám umožňuje odovzdávať myšlienky a koncepty rozvíjané v rámci nadnárodných spoluprác čo najväčšiemu množstvu pedagógov. Urýchľuje sa tým proces úspešného zavedenia do praxe, čo je pre nás veľmi motivujúce a prínosné. A naopak, podnikanie nám sťažujú časté zmeny zákonov a aj ich nejednoznačnosť, prípadne administratívna náročnosť ich plnenia,“ dodáva Jana Chynoradská.

Prístup zameraný na žiaka v praxi

Prístup zameraný na žiaka vo svete existuje už od 70. – 80. rokov minulého storočia. Jeho účinnosť potvrdzuje množstvo výskumov. Sú to najmä výskumy v oblasti neurovied skúmajúcich zákonitosti fungovania mozgu ako základu psychických procesov, a teda aj mechanizmy učenia sa.

„Výskumy vysvetľujú podstatu účinnosti tohto prístupu. Navyše účinnosť prístupu zameraného na žiaka jednoznačne potvrdzujú aj empirické skúsenosti. V krajinách s najkvalitnejším vzdelávacím systémom, predovšetkým v tých škandinávskych, je prístup zameraný na žiaka už dlhodobo filozofia aplikovaná na všetkých

úrovniah vzdelávania,“ objasňuje profesorka Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského prof. PhDr. Gabriela Lojová PhD.

Podstata prístupu zameraného na žiaka spočíva v humanizácii vzdelávania. Úroveň nášho vzdelávania sa dlhodobo kritizuje. V našich školách stále pretrvávajú tradičné vyučovanie, keď učiteľ vysvetľuje, prikazuje, diriguje, hodnotí, trestá a žiaci viac-menej pasívne poslúchajú a učia sa, čo je v učebnici, prípadne čo im učiteľ prikáže.

„Podstatou prístupu zameraného na žiaka je, že učiteľ vytvára podmienky, aby sa žiaci mohli aktívne učiť, čo ich zaujíma, čo je pre nich zmysluplné a relevantné. Aktívne sa pri tom podieľajú na rozhodovaní o diani v triede. Vytvára sa pri tom

pozitívna učebná atmosféra, v ktorej môžu byť žiaci sami sebou. Učebný obsah môžu prepájať so svojimi záujmami a potrebami, môžu sa plne realizovať a rozvíjať si zručnosti a kompetencie," dodáva Gabriela Lojová.

Pedagóg, ktorý sa podieľa na rozvoji žiaka

Rozvíjanie potenciálu žiaka ovplyvňuje množstvo faktorov, či už environmentálnych, sociálnych, alebo psychických. Vo vzdelávaní však najpodstatnejšiu úlohu zohráva práve učiteľ.

Vplyv učiteľa na rozvíjanie potenciálu žiaka je oveľa väčší, ako si často uvedomujeme. Práve preto je dôležité mať

v školách čo najkvalitnejších učiteľov. „Náš prístup spočíva v transformácii učiteľov a škôl na učiace sa organizácie, ktoré kladú dôraz na zavádzanie individuálneho prístupu zameraného na potreby človeka. Je potrebné, aby učiteľ pracoval na vlastnom rozvoji a zoznamoval sa s humanizujúcimi prístupmi, s novými technológiami a metódami. No nenechávame ho v tom samého. Učiteľ s dobrým zázemím dokáže byť flexibilný, otvorený novým prístupom, ktoré zlepšujú jeho spoluprácu v triede. To znamená veľký prínos pre žiakov, ale aj pre tím školy," uzatvára Chynoradská.

Viktória Kiripolská

Foto: Learn & Lead Innovation s.r.o.

9 PRINCÍPOV MODERNÉHO ČLOVEKA

Ide o súbor princípov, ktoré vám môžu poskytnúť lano vo chvíľach, keď budete musieť prejsť cez roklinu a riziko tohto kroku sa bude zdať neprekonateľné.

Vychádzajú z myšlienky, že ako učители, manažéri, podnikatelia máme v rukách určitú moc, s ktorou potrebujeme narábať rozumne a pozorne. Tak, aby sme každý deň mali zo seba dobrý pocit. Ak nie, vždy máme pred sebou ďalší deň a novú šancu stať sa takým lídrom, akého by ste si pre svoje deti priali.

Každý dospelý človek si žije vlastný život, a preto je nevyhnutné, aby dokázal kontrolovať sám seba, svoj život pre víziu, ktorá ho prirodzene nabáda k akcii na šírenie dobra, pochopenia, podpory a spolupráce doma, v práci či v spoločnosti ako takej.

ŠKOLSKÁ FARMA AKO PODNIKATEĽSKÁ PRÍLEŽITOSŤ?

Vybrať vhodnú vzdelávaciu inštitúciu pre svoje deti môžu dnes rodičia jednoduchšie ako kedysi. K dispozícii sú štátne, cirkevné a súkromné školy, aj inštitúcie s rôznym zameraním či spôsobom výučby. Patrí medzi ne i Súkromná základná škola Jolly HOMESCHOOL, ktorá sa s projektom Základy aktívneho poľnohospodárstva v ZŠ zapojila do výzvy SBA. Viac nám o tom porozprávala jej zakladateľka Viera Macháľková.

„Príbeh Jolly HOMESCHOOL sa začal písať v školskom roku 2015/2016. V tom čase sme fungovali ako zariadenie poskytujúce individuálne vzdelávanie,“ spomína Macháľková. Bol to začiatok dlhej cesty zaradenia inštitúcie do siete škôl Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR.

Päť rokov vytrvalej a trpezlivej práce sa vyplatilo. „Pri zakladaní školy ma motivovalo, aby žiaci túžili vyhľadávať fakty, chápali súvislosti. A vedeli ich prakticky použiť v živote,“ vysvetľuje dôvody založenia školy.

Aj preto odišla Viera Macháľková študovať elementárnu pedagogiku pre deti od 6 do 12 rokov na American Montessori Institute v Prahe. Získané vedomosti jej pomohli vytvoriť ucelený vzdelávací program. Ten sa dnes aplikuje v Montessori školách po celom svete.

Špecifika prístupu Jolly HOMESCHOOL

„Základom je príprava učiteľa. Ten vytvára prostredie podporujúce potreby, charakteristiky a tendencie každého žiaka v triede. Tie sa v našej škole menia v trojročných cykloch,“ vysvetľuje Macháľková.

Pripravené prostredie nie je len samotná trieda, ale aj reálny život, v ktorom sa deti budú pohybovať. Učiteľ musí byť schopný ustúpiť do úzadia a dať príležitosť žiakom rozvíjať si vnútornú motiváciu, vôľu, prebrať zodpovednosť za úlohu a dokončiť ju. Vzdelávacie oblasti sa navzájom prepájajú.

„Ako príklad môžem uviesť marcovú aktivitu. Venujeme sa v nej téme kníh a ľudského tela. V rámci slovenského jazyka máme pomôcky na rozvoj čítania a písania s témou ľudského tela, ktoré učiteľ ponúka formou prezentácií. Tie inšpirujú žiaka

k vlastnej výstupnej práci. Potrebuje pri nej vyhľadávať a triediť fakty, napísať ju. Učiteľ všetky pripravené pomôcky odkladá na poličky v triede, kde sú kedykoľvek počas dňa bezvýhradne určené na používanie pre žiaka.“

Učenie prebieha i v exteriéri. Aj v ňom musia byť žiaci schopní aktivity si naplánovať, zorganizovať, správne odkomunikovať, zrealizovať a dosiahnuť vytýčený cieľ. „Navštívili sme aj kníhkupectvo s cieľom nakúpiť pre školu knihy venované téme ľudské telo. Jeden žiak musel zatelefonovať do kníhkupectva a dohodnúť návštevu. Ďalší dvaja mali na starosti rozpočet 50 eur, ktorý nemohli prekročiť a museli ho využiť len na knihy s určenou témou. Ďalšie deti mali na starosti výber správnych kníh. Úlohou učiteľa je pri takýchto

aktivitách žiakov len sprevádzať a usmerňovať,“ vysvetľuje Macháľková.

Podnikateľské zručnosti

Jolly HOMESCHOOL sa do výzvy na podporu podnikateľského vzdelávania zapojila s projektom Základy aktívneho poľnohospodárstva v ZŠ. Projekt bol určený pre deti vo veku od 6 do 12 rokov. Jeho úlohou bolo preniesť vedomosti z triedy do pripravovaného prostredia, mobilnej učebne na poľnohospodárskom pozemku. „Cieľom bolo oboznámiť deti s tradičnými i modernými poľnohospodárskymi postupmi a navrhnuť model školskej farmy, ktorá bude tvoriť ekonomický, ekologický a sociálny zisk. Nastaviť ju tak, aby z nej mali úžitok úplne všetci – študenti, zvieratá a rastliny,

„Víziou Jolly HOMESCHOOL je poskytovať vzdelanie a výchovu budúcim dospelým, ktorí prinesú pozitívnu zmenu v spoločnosti. Kognitívny vývoj a solidný akademický základ sú dôležité, ale zároveň sa snažíme pomáhať vychovávať žiakov, ktorí sú spoločensky, morálne a emocionálne pripravení na skutočný život.“

Našou úlohou je deti sprevádzať, ponúknuť im skúsenosť zaradiť si peniaze AKO SKUPINA a zároveň robiť rozhodnutia, z ktorých bude profitovať celá komunita. V bezpečnom prostredí, pod bezpečným dohľadom, ktoré ich nenechá zlyhať, si osvojujú ekonomické zručnosti, ktoré si precvičia, predtým ako dospejú.

pôda a komunita," približuje Macháľková koncepciu projektu. Navyše žiaci tretieho trojročia tu dostanú príležitosť rozvíjať si v projekte s názvom Production & Exchange podnikateľské zručnosti. V konkrétnych úlohách spojených s pestovaním a chovom zvierat tak budú získavať skúsenosti a pripravovať sa na vlastnú ekonomickú a sociálnu nezávislosť.

Projekt sa začal realizovať v polovici februára. Mal tri hlavné bloky a vyvrcholil

v polovici marca. „V prvom sme sa s deťmi zoznámili s rôznymi modelmi poľnohospodárstva – od konvenčného až po regeneratívne. V druhom bloku deti navrhovali permakultúrny dizajn školskej farmy. Podľa spoločných preferencií sa rozhodovali, akej hospodárskej činnosti by sa chceli venovať. V treťom bloku sa pozreli na finančnú stránku projektu a osvojili si základné ekonomické pojmy a postupy. Teraz musia pospájať všetky získané vedomosti a skúsenosti

a vytvoriť finálny dizajn školskej farmy s rozpočtom a podnikateľským zámerom.“

Reakcie detí a rodičov

„Deti už dokázali ustúpiť z niektorých nerealizovateľných predstáv a sústrediť sa na dosiahnuteľné veci, ktoré môžu mať ekonomický význam už v blízkej budúcnosti. Čiže ak si v novovytvorenom jazierku predstavili pstruha, už pochopili, že na to nemáme podmienky. Plánujú nasadenie jahôd,

„V budúcnosti plánujem ponúknuť ucelený program vzdelávania nielen pre deti od 3 do 15 rokov, ale aj pre rodičov, ktorí si budú môcť vo výchove a vzdelávaní rozširovať svoje vedomosti.“

„V Jolly Homeschool považujeme vzdelávanie za kľúč k lepšej budúcnosti. Preto sa v našom edukačnom programe snažíme zameriavať na oblasti s veľkým celospoločenským významom. Poľnohospodárstvo je jednou z kľúčových oblastí. Model školskej farmy, ktorý v rámci programu tvoríme, podporuje v deťoch ekonomickú samostatnosť a zodpovednosť.“

z ktorých budú môcť niečo predávať už o rok, i jabloní pre ekonomickú aktivitu ďalšej generácie žiakov. S prácou získavajú viac motivácie,“ približuje Macháľková zmeny v postojoch detí.

Mnohí z rodičov sa do budovania mobilnej učebne sami zapojili. Či už samotnou výstavbou, alebo finančnou podporou.

Spolupráca s SBA

Zapojenie sa do výzvy na podporu podnikateľského vzdelávania bola pre Vieru Macháľkovú prvá skúsenosť so Slovak Business Agency. „Spolupráca bola od začiatku príjemná a profesionálna. S vďakou prijímame záujem o náš projekt, podporu počas celého obdobia a osobnú účasť na záverečnom priebehu projektu,“ vraví Macháľková. Dúfa, že práve tento ich projekt inšpiruje ďalšie školy, ako hravou a pútavou formou podporiť v deťoch podnikateľskú zručnosť a záujem o oblasť poľnohospodárstva.

Podnikanie v školstve

Viera Macháľková podnikala v školstve ešte pred založením súkromnej základnej školy. Na Slovensko priniesla metódu učenia sa anglického jazyka Jolly Phonics z Veľkej Británie. Dnes už túto metódu schválilo Ministerstvo školstva SR a rozšírila sa vo väčšine škôl na prvom stupni na Slovensku. „V praxi sa stretávam s názorom, že súkromné školy sú finančne

dostatočne zabezpečené. Bohužiaľ, ja si to nemyslím. Finančnú podporu hľadáme rovnako ako štátne školy. Preto za pozitívny prínos pokladám aj možnosť zapojiť sa do výzvy Slovak Business Agency a realizovať tak zaujímavé a prínosné projekty,“ hovorí Macháľková.

Petra Palenčárová
Foto: Marek Baláž

BUDÚCNOSŤ PATRÍ VŠESTRANNE VZDELANÝM

Čo najširšia podpora podnikateľského vzdelávania na školách, žiakov i učiteľov – taký bol hlavný cieľ výzvy, ktorú vyhlásila Slovak Business Agency so Združením podnikateľov Slovenska. Napokon podporili 12 projektov. Zozbierali sme skúsenosti účastníkov niektorých z nich.

1. UNIT QQ

PROJEKT MYSLI A KONAJ AKO PODNIKATEĽ / BANSKÁ BYSTRICA

O PROJEKTE:

Poslaním projektu je posilniť podnikateľské zručnosti prepájať rovnako zmyšľajúcich mladých ľudí. Študenti si osvojili zručnosti, ako sú komunikovanie a prezentovanie, zvládanie krízových situácií či tímová práca. Účastníci sa stretli s úspešnými podnikateľmi, ktorí sa podelili o svoje príbehy, skúsenosti a cenné rady. Absolventi získali možnosť pokračovať v rozvoji formou bezplatných individuálnych konzultácií s lektormi spoločnosti.

O SPOLUPRÁCI S SBA:

„Máme skúsenosti s viacerými projektmi, no spolupráca s SBA bola od začiatku skvelá. Rýchle reagovanie na naše otázky, ochota poradiť, snaha uľahčiť administratívu spojenú s projektom, príjemný prístup všetkých zainteresovaných. Inak povedané, skvelá prozákaznícka orientácia,“ pochvalovala si Ria Marie Judová, zakladateľka a lektorka.

SPÄTNÁ VÄZBA OD ABSOLVENTOV:

» „Skvelé podujatie. Veľa sme sa dozvedeli o tom, ako sa môžeme lepšie uplatniť. Zistili sme, aká dôležitá je komunikácia, pochopenie kontextu, pýtanie sa a schopnosť vzájomne sa pochváliť.“

» „Na workshope sa mi páčili zaujímavé aktivity a príjemná priateľská atmosféra. Všetko bolo zrozumiteľne vysvetlené.“

2. LIFESTARTER

PROJEKT 21 HRDINOV / TRNAVA

O PROJEKTE:

Rozvojový program stredoškolských podnikavých, ambiciózných študentov, ktorí sa chcú ustavične rozvíjať. Cieľom je motivovať k mobilizácii aktívnych stredoškolských študentov rôznych ročníkov a ich pedagógov. Program podporuje kreatívny a podnikavý potenciál školy a zároveň prispieva k osobnostnému rozvoju účastníkov.

O SPOLUPRÁCI S SBA:

„Slovak Business Agency poznáme už niekoľko rokov, keďže sme využili niektoré z programov poradenstva a konzultácií. Schválenie nášho projektu sme vnímali pozitívne, komunikácia bola pružná a efektívna. Oceňujeme, že SBA pokladá za dôležité témy vzdelávania mladých ľudí i pedagógov v oblasti podnikateľských zručností.“

SPÄTNÁ VÄZBA OD ABSOLVENTOV:

» „Na tomto projekte sa mi veľmi páči, že pracujeme ako tím a že môžeme spoločne riešiť problémy a hľadať ich ideálne riešenia. Okrem toho je to príjemné odreagovanie.“
(Nina, 17 rokov)

3. INOVATO

PROJEKT ŠKOLA PODNIKANIA / BRATISLAVA

O PROJEKTE:

Účelom Školy podnikania je študentom a začínajúcim talentovaným podnikateľom do 30 rokov predstaviť metódy analýzy trhu, hodnotenia podnikateľského nápadu a priblížiť im, čo robiť, aby podnik/startup rástol. Školenie viedli skúsení experti pôsobiaci na Slovensku a v zahraničí. Program bol nabitý zaujímavými témami, nechýbal ani networking, pri ktorom účastníci nadviazali nové vzťahy a mali možnosť rozprávať sa so spíkrami.

O SPOLUPRÁCI S SBA:

„S SBA sme spolupracovali už viackrát. Tradične spoluprácu hodnotíme pozitívne. Potešila nás účasť kolegov z SBA na podujatí. Oceňujeme efektívnu komunikáciu, rýchlu pomoc a poradenstvo pri príprave dokumentov.“

SPÄTNÁ VÄZBA OD ABSOLVENTOV:

» „Podujatie a spíkri ma prekvapili. Najmä obsahom a informáciami, ktoré budem vedieť aplikovať aj v pracovnom živote. Potešila ma uvoľnená atmosféra a možnosť porozprávať sa so spíkrami aj osobne,“ povedal Matúš Iskra, študent VŠE v Prahe, stážista na oddelení Rizík a transakčného modelovania v ČSOB.
» „Event ma zaujal vďaka pestrému programu a skvelej interakcii spíkrov s účastníkmi. Možnosť získať takéto poznatky je pre mladých ľudí najlepším odrazom do sveta podnikania,“ myslí si Mária Mináriková, študentka na Univerzite Komenského, Data Science.

4. JUNIOR ACHIEVEMENT

PROJEKT PODNIKAVOSŤ A JEJ ROZVOJ NA ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKOLÁCH / ONLINE

O PROJEKTE:

Cieľom je zážitkovými aktivitami rozvíjať podnikavosť, ekonomické myslenie a podporiť rozvoj kreativity. Žiaci základných škôl mali možnosť načerpať praktické vedomosti o organizácii a fungovaní podniku, pre stredoškolákov bol určený webinár na tému Digitálny marketing v podnikaní. Súčasťou projektu bolo školenie pedagógov so zameraním na podporu podnikavosti a podnikateľských nápadov žiakov.

O SPOLUPRÁCI S SBA:

„Spolupráca bola v poriadku, postupne sme získali všetky relevantné informácie. Užitočné boli najmä tie o položkách čerpania v rozpočte.“

SPÄTNÁ VÄZBA OD ABSOLVENTOV:

- » „Všetko bolo zrozumiteľné a jasne vysvetlené. Mám už o čosi lepší prehľad v digitálnom marketingu.“
- » „Téma a informácie sa mi páčili, teraz už budem vedieť v našej študentskej firme nastaviť marketing o čosi lepšie.“

5. ZMUDRI

PROJEKT FREELANCING AKO FORMA PODNIKANIA / ONLINE

O PROJEKTE:

V rámci projektu bol vyrobený videokurz pre mladých ľudí o tom, čo freelancing znamená a aké výhody či nevýhody prináša oproti iným formám zamestnania. Súčasťou videokurzu bol metodický materiál s aktivitami a kvízom, ktorý bol distribuovaný medzi viac ako 8 000 učiteľov.

O SPOLUPRÁCI S SBA:

„Spoluprácu s SBA na tomto projekte hodnotíme veľmi pozitívne. Už dlhšie sme chceli spracovať kariérne témy týkajúce sa rozbehnutia vlastného biznisu. Vďaka tejto podpore sme boli schopní rozšíriť osvetu o tejto téme pre tisíce mladých ľudí.“

SPÄTNÁ VÄZBA OD ABSOLVENTOV:

- » „Vynikajúco spracované. Vysoko oceňujem objektivitu ako súčasť každej lekcie.“
- » „Ako každé vaše podujatie, aj toto bolo super.“

6 SKILLFILL

PROJEKT LEADERSHIP AKADEMIA PRE PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKOV / SPIŠSKÁ NOVÁ VES

O PROJEKTE:

Program je určený pre pedagógov a jeho cieľom je skvalitniť vzdelávanie vzhľadom na možnosti učiteľa ako jednotlivca. Účelom je rozšíriť a inovovať profesijné kompetencie pedagogických a odborných zamestnancov. Ide o podporu leadershipu prostredníctvom procesov, postupov a nástrojov na sebarozvoj. Projekt učí pedagógov, ako správne budovať vzťahy na všetkých úrovniach, rozvíjať návyky efektivity a využívať ich aj pri vzdelávaní žiakov.

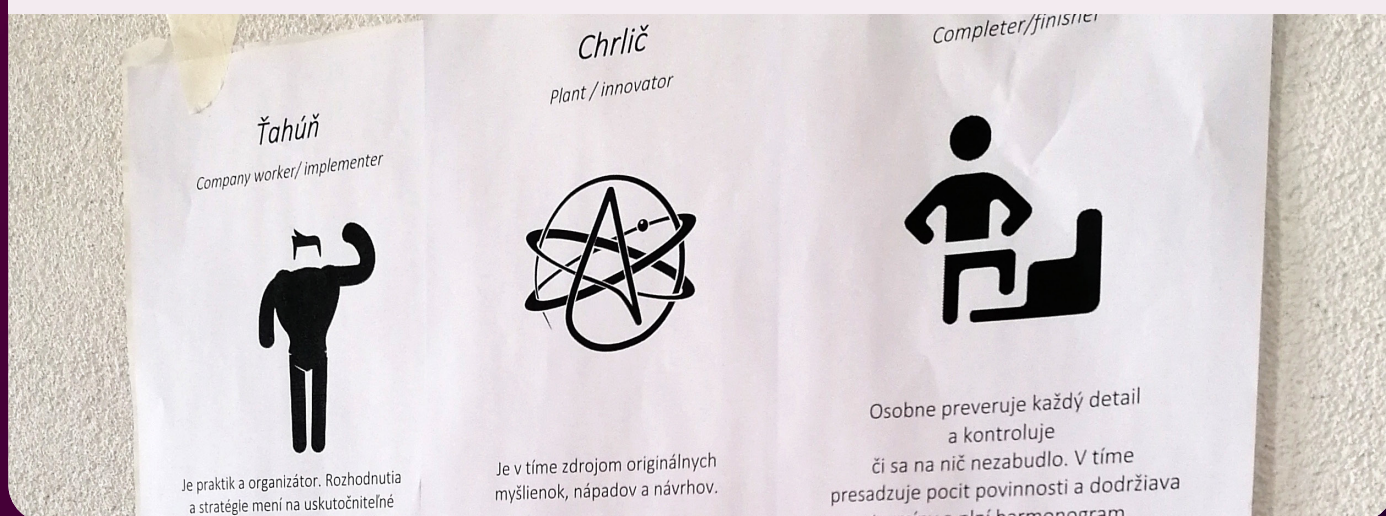
O SPOLUPRÁCI S SBA:

„Vďaka poradenstvu zamestnancov agentúry mohol projekt úspešne naštartovať. Oceňujem metodické vedenie, ochotu konzultácií pri akejkoľvek problematike od úvodného marketingu cez priebeh až po financovanie,“ reagovala Lenka Holíková, lektorka a koučka.

SPÄTNÁ VÄZBA OD ABSOLVENTOV:

» „Lektorka nás okamžite vtiahla do deja, veľa sa naučíme, ale náš prístup je aktívny. Práca v tíme, aktívne počúvanie, vedenie rozhovoru, vízia, prijatie zmeny – to všetko sú zručnosti, ktoré potrebujeme nielen v škole,“ povedala Mgr. Dana Kováčová, odborná zamestnankyňa MsÚ, Spišská Nová Ves.

» „Teoretické východiská sú dokonale preklopené do praktických aktivít. Nachádzam nové spôsoby, ako by mohlo moje pracovisko fungovať ešte lepšie ako doteraz,“ myslí si Mgr. Jana Nahálková, zástupkyňa riaditeľa ZUŠ Spišská Nová Ves.

Text: Kristína Kiseláková

Foto: Junior Achievement / Life starter, unit QQ / Inovato / Zmudri / Skillfill

NA BUDÚCNOSTI MUSÍME PRACOVAŤ UŽ TERAZ

Dotáciu na podporu projektov podnikateľského vzdelávania, ktorú v závere uplynulého roka vyhlasovala Slovak Business Agency, získalo 12 projektov (zo 45 prihlásených) v celkovej sume 99 972 €. Aj vďaka týmto prostriedkom mohli byť projekty realizované a ich tvorcovia mohli svoje dobré nápady začiatkom roka 2022 uskutočniť.

Združenie Lifestarter uspelo s projektom - Vzdelávací program pre podnikavých študentov - 21 hrdinov

Do pilotnej výzvy na podporu podnikateľského vzdelávania sa mohli zapojiť podnikateľské subjekty, ktoré mali chuť a ochotu odovzdať svoje praktické skúsenosti a podporiť tak rozvoj podnikavosti na školách (od materských po vysoké) nielen u žiakov, ale aj u učiteľov. Spoločným menovateľom bol rozvoj mäkkých zručností. Líšili sa iba formou a zameraním na cieľovú skupinu.

„Podporené projekty prispeli formou workshopov, inovatívnych kempov alebo videokurzov k budovaniu podnikavosti a zlepšeniu mäkkých zručností študentov. Nezabudli sme ani na učiteľov, ktorí sú nositeľmi zmeny vo vzdelávaní, a vybrali sme aj projekty, ktoré im pomôžu zorientovať sa v témach, ako sú kritické myslenie, sebapoznávanie, kreativita alebo facilitácia,“ vysvetlil Marián Letovanec, riaditeľ sekcie národných a medzinárodných programov SBA.

O čom je podnikateľské vzdelávanie?

Rada Európskej únie už v roku 2018 vydala odporúčania, v ktorých definovala kľúčové kompetencie, ktoré potrebuje človek pre zmysluplný a spokojný život v spoločnosti. Jednou z nich je aj podnikateľská kompetencia definovaná ako „schopnosť využívať príležitosti a myšlienky a meniť ich na hodnoty pre ostatných. Je založená na tvorivosti, kritickom myslení a riešení problémov, iniciatívnosti, vytrvalosti, ako aj na schopnosti spolupracovať s cieľom plánovať a riadiť projekty s kultúrnou, so sociálnou alebo s finančnou hodnotou“.

Podnikateľská kompetencia teda nie je dôležitá iba pre tých, ktorí chcú v budúcnosti sami podnikáť. Je to spôsob myslenia, riešenia problémov a osobného postoja k novým výzvam, ktorým budeme na trhu práce čeliť a ktoré sú často ešte nepoznané.

Obmedzený pohľad na vec

Vnímanie podnikavosti na Slovensku je stále príliš úzke a na konci procesu sa očakáva podnikateľ – človek, ktorý založí vlastnú firmu. Toto porozumenie je však nedostatočné a podnikateľská kompetencia na európskej, ale aj medzinárodnej úrovni, je omnoho širšia a zahŕňa skôr zmenu myslenia než jednotlivé zručnosti.

„Na podnikavosť sa treba dívať veľmi široko, je to schopnosť človeka preniesť myšlienku z teórie do praktického uskutočnenia, uplatniť svoju myšlienku v praxi. Čiže niečo z idey viem premeniť na konkrétny krok, a to, samozrejme, nemusí byť len v ziskovej sfére. Niektorí založia neziskovú organizáciu alebo napríklad učiteľ príde s inovatívnym spôsobom učenia v škole... Už aj to je podnikateľstvo a kapacita podnikáť,“ povedal pre podcast Slovak Business Agency Vladimír Šucha, vedúci stáleho zastúpenia Európskej komisie na Slovensku. Opiera sa pri tom o Európsky referenčný rámec v oblasti

Škola Jolly HOMESCHOOL získala podporu pre projekt Základy aktívneho poľnohospodárstva v ZŠ.

ZMK Legal, s. r. o. podporilo svojim projektom podnikavosť detí.

podnikania – EntreComp – vydaný Európskou komisiou s cieľom zjednotiť a vysvetliť porozumenie podnikateľského myslenia.

Ďalšia šanca ešte príde...

„Projekty, ktoré sme v rámci pilotnej výzvy nepodporili, sa často nevenovali rozvoju podnikavosti v tom širšom zmysle slova. Ostali v rámci podpory finančnej gramotnosti alebo iných zručností, ktoré nepatria pod tie mäkké. Rovnako sme sa pozerali na to, či má projekt potenciál udržateľnosti aj do budúcnosti a či majú žiadatelia o dotáciu aj nejakú predchádzajúcu skúsenosť s rozvojom podnikavosti,“ hovorí Barbora Michnová, manažérka oddelenia podpory podnikateľskej praxe.

Rozdiel v odlišnom porozumení pojmu podnikavosť je jedným z dôvodov, prečo Slovak Business Agency podporuje projekty, ktoré

môžu byť príkladom dobrej praxe a inšpiráciou pre iných, ako aj vyplňať medzeru v ponímaní kompetencie podnikavosti potrebnej v 21. storočí.

Ďalšia výzva na podporu podnikateľského vzdelávania bude pripravená v druhom štvrťroku 2022 a veríme, že priláka mnohých aktérov vo vzdelávaní.

Barbora Michnová
Foto: Marek Baláž

Viac informácií nájdete na:

PRIIPRAVENÍ NA ŽIVOT

Lýceum C. S. Lewisa

Planéta sa mení zo dňa na deň. Technológie dnes riadia každý detail našich životov a prognózy na najbližšie roky ukazujú, že tento trend bude pokračovať. Aj preto je dôležité, aby absolventi stredných a vysokých škôl odchádzali do takéhoto sveta pripravení a s praktickými zručnosťami. Tomu však v súčasnosti bráni zastaraný vzdelávací systém, zameraný viac na memorovanie

informácií než na budovanie zručností a osobnostných predpokladov potrebných na úspech v rýchlo sa transformujúcom prostredí.

Práve s myšlienkou nutnej zmeny v oblasti vzdelávania vzniklo Lýceum C. S. Lewisa. Čím sa líši od bežných škôl a ako na život pripraví svojich budúcich absolventov, nám v rozhovore prezradila jeho riaditeľka **Zuzana Mikloš Fabrici**.

Môžete nám predstaviť svoju školu? Aké sú hodnoty, ciele a vízie Lýcea C. S. Lewisa?

- Sme štvorročná odborná škola s maturitou. Ide o novú súčasť siete škôl C. S. Lewisa. Patria sem i cirkevné základné školy Narnia (momentálne v Bratislave, Pezinku, Trnave a Leviciach), ale aj Bilingválne gymnázium C. S. Lewisa, ktoré existuje už viac ako 15 rokov.

Čo bolo jedným z hlavných faktorov pri rozhodnutí otvoriť ďalšiu školu?

- Vysoký záujem o štúdium v našich zariadeniach. Zdalo sa nám v rámci tohto záujmu vhodné ponúknuť inú vzdelávaciu alternatívu ku gymnáziu, ktoré je formou výučby zamerané najmä na prípravu na ďalšie štúdium

na vysokej škole. Sociologické výskumy naznačujú, že v nasledujúcom desaťročí budú medzi najvyhľadávanejšie zručnosti naďalej patriť podnikavosť a schopnosť orientovať sa v digitálnom svete. Práve preto bolo naším cieľom vytvoriť odbornú školu zameranú na budovanie prevažne týchto schopností, na moderný spôsob vzdelávania, ale aj na budovanie charakteru. Tak, aby sme do sveta posielali naozaj kvalitných ľudí.

Jeden z vašich pilierov je podnikavosť. Čo si pod tým máme predstaviť a ako ju zapájate do vyučovacieho procesu?

- Pod podnikavosťou rozumiem schopnosť vnímať a chopiť sa príležitostí, ktoré mi

ponúka okolitý svet. Pozerať sa na život ako na výzvu. Chceme, aby si naši študenti osvojili nastavenie „vnímania príležitostí“. To znamená, že ak sa im niečo nebude páčiť, nefunkčnosť nejakého systému, napríklad ťažkopádne podávanie daňového priznania, aby túto situáciu vnímali ako príležitosť na jej zlepšenie a neuspokojili sa len s ponosovaním a nadávaním. Po absolvovaní štúdia by tak mali mať dosť skúseností a zručností a chopili by sa príležitostí na zmenu.

Popíšte rozdiely medzi vašim lýceom a bežným gymnáziom?

- Bežné 4-ročné gymnázium dáva široké spektrum vedomostí z celej palety predmetov. Sú to vedomosti najmä teoretické.

"Absolvent by mal mať schopnosti a predispozície založiť si a viesť vlastnú firmu, zvládať prácu s dátami, tvorbu marketingových kampaní a podobne. Miera uplatnenia je naozaj široká."

- Zuzana Mikloš Fabrici, riaditeľka Lýcea C.S. Lewisa

My sme niektoré predmety zúžili. Napríklad namiesto desiatok hodín biológie, geografie, chémie a fyziky je u nás len zopár hodín prierezového predmetu SCIENCE+ (vo vyšších ročníkoch si študenti môžu zvoliť pár prírodovedných hodín navyše). Ušetrené hodiny využijú na hodinách, ktoré tvoria naše piliere - IT, podnikavosť, charakter. Predmety ako slovenčina a matematika sú obsahom pomerne rovnaké ako na iných stredných školách. Angličtinu sme rozšírili a obohatili o business English. Absolvent gymnázia väčšinou musí ísť ešte na vysokú školu. Náš absolvent síce môže ísť na vysokú, ale zároveň môže ísť hneď do praxe v IT firmách, startupoch alebo rozbehnúť vlastný podnikateľský nápad.

Môžu sa budúci študenti tešiť aj na prax v skutočných organizáciách, prípadne na exkurzie, ktoré im ukážu, ako to v ich potenciálnych budúcich zamestnaniach funguje v realite?

- Rozhodne áno. Momentálne pracujeme na vytvorení eventuálnych spoluprác s viacerými firmami, ktorých

zoznam sa postupne budeme snažiť rozširovať. Jednou z foriem spoluprác s týmito firmami bude využitie tzv. guestspeakera – človeka z firmy, ktorý príde priamo do školy a porozpráva žiakom o svojej práci a skúsenostiach. Pri spomínanej fiktívnej firme profesionálov z danej oblasti využijeme ako mentorov. Ďalšia forma spolupráce bude priamo návšteva firmy. Študenti dostanú náhľad do určitého pracovného alebo kolektívneho problému. V nasledujúcom kroku dostanú za úlohu spoločne nájsť riešenie daného problému, ktoré firme odprezentujú. Zatiaľ poslednou plánovanou formou spolupráce bude aj spomínaná prax. Tú budú mať minimálne dva týždne v treťom a vo štvrtom ročníku. Aj v tomto prípade sa chceme ubezpečiť, že spolupráca bude obojstranne obohacujúca. Veľmi si želám nadviazať spoluprácu s magistrátom, lokálnymi úradmi a neziskovkami. Je dôležité, aby žiak nadobudol pocit, že na praxi sa naozaj má čo naučiť a odsledovať. Bude to mať preňho pridanú hodnotu aj do budúcnosti.

Ak by študent lýcea pokračoval na vysokej škole, v čom sa bude líšiť od profilu absolventa gymnázia?

- Primárny rozdiel je rozhodne fakt, že absolvent našej školy už v tom čase bude mať hodnotné skúsenosti

a schopnosti, ktoré mu dovoľia šikovnejšie sa orientovať nielen v pracovnom svete, ale aj pri ďalšom štúdiu. Automaticky bude nastavený na aplikáciu týchto skúseností pri štúdiu, na vyhľadávanie príležitostí a na prepájanie zručností nadobudnutých na našej škole. Možno aj v odboroch, ktoré s tým našim zdanlivo ani nesúvisia. Absolventi gymnázia sa k takýmto schopnostiam vo väčšine prípadov dostanú až na vysokej škole.

Marek Baláz

Foto: Lýceum C.S. Lewisa

www.inbiznis.sk

časopis nielen pre podnikateľov

SLOVAK | BUSINESS | AGENCY

SLOVAK BUSINESS AGENCY | KARADŽIČOVA 2 | 811 09 BRATISLAVA 2

WWW.SBAGENCY.SK